

Neden Bilgisayarlı Kayıt (Dokümantasyon) Sistemi?

Tıbbi kayıt hukuki bir zorunluluktur. Bir suçlamada çözüm belgelere dayandığı için kayıt tutma çok önemlidir. Gerek hekimlerin gerek sağlık personelin kayıt tutma yükümlülüğü vardır. Dolayısıyla kayıtların düzenli tutulması, ayrıntılı olması ve arşivlenmesi gereklidir.

Bir hastanede veya sağlık kuruluşunda, bir malzemenin steril olup olmadığını gözle göremezsiniz veya test edemezsiniz, eğer test ederseniz sterilliğini bozmuş olursunuz. Sterilliğinden emin olmanın tek yolu kayıt tutmaktır ve bu işlemin doğru ve düzenli yapılması çok önemlidir. Kayıt tutma aletlerin ve gereçlerin sterilize edildiği her sağlık kuruluşu için kesinlikle gereklidir ve sterilite güvence programının bir parçasıdır. Bir geri çağırma durumunda şüpheli olan gereçleri tekrar sterilize etmek için bir sistem olması gerekir. Bu ancak her bir sterilizatörün performans kayıtlarının tam ve doğru şekilde tutulması ile başarılabilir. Ayrıca sterilize edilmiş gerecin gerçekten steril olduğunu kanıtlamak için dokümante etmek gerekir. Her kuruluşun kendine özgü kayıt tutma ve dosyalama metodu vardır.

Dokümantasyonun öneminden ve yararlarından ANSI/AAMI ST79: 2006'da da şu şekilde söz edilmiştir: "Dokümantasyon, sterilizasyon işleminin görüntülediği gibi olduğunu garantiler, döngü parametrelerinin uygunluğunu doğrular ve izlenebilirlik sağlar. Buna ek olarak dokümantasyon personele geri çağırmanın gerekli olup olmadığını belirlemede yardım eder. Yük boşaltıldıktan sonra kanıt olmalıdır. Pozitif biyolojik indikatör veya renk değiştirmemiş kimyasal indikatör gibi, sterilite problemlerini gösterir. Yük içindekileri bilmek personelin geri çağırılacak tıbbi malzemelerin belirlenmesine olanak tanır. Bu işlemin bilgisayarla yapılması yük bilgisine hızlı ulaşım sağlar. Ek olarak dokümantasyon, departmanın kalite kontrol programının ispatını sağlar.

Ameliyathanede belirlenmiş enfeksiyon varsa ilk akla gelen sterilizasyon birimidir. Bu sorunların çözümlenmesinde en önemli kanıt da sterilizasyon kayıtlarıdır.

ANSI/AAMI da ST79:2006 sterilizasyon kalite kontrolünün kayıtlı verilere dayandığından, kayıt-tutulmasının hem epidemiyolojik takip hem sterilizasyon işlemi güvenilirliğinin sürekli değerlendirilmesi için gerekliliğinden bahsetmektedir. Ayrıca, hastaya veya cerraha sorumluluktan dolayı, steril edilen malzemelerin hastaya ilişkilendirilmesi için kayıt tutulması gerektiğini, özellikle implant malzemelerin izlenebilirliğinin çok önemli olduğunu çünkü implantlar ile ilgili enfeksiyon sonuçlarının çok şiddetli olabileceğini ve artan hastalık ve ölüm ile sonuçlanabileceğini belirtiyor.

Kayıt tutma (sterilizasyonda) tüm basamaklara istenildiğinde geri dönülmesini sağlar. Yapılan işlerin ve testlerin kanıtları, biyolojik, kimyasal ve fiziksel performans testleri kayıt olarak tutulur. Dekontaminasyon işleminin etkinliğini gösteren testler, tamir, bozukluk veya rutin bakım kayıtları mutlaka tutulmalıdır. Kayıt kartları ve etiketleri, kayıt saklama dosyaları, kayıt defterleri gibi kayıt tutma sırasında kullanılabilirlerdir.

Sterilize edilmiş her malzemenin kaydının tutulması, uygun stok rotasyonuna yardım eder ve izlenebilirlik (takip edilebilirlik) sağlar. Hem AAMI hem de AORN(Association of periOperative Registered Nurses)izlenebilirliğin amacını vurgulamıştır. "İdeal olarak, sterilize edilmiş her malzeme, özellikle implantlar, üzerinde kullanılan hasta için tam olarak izlenebilir olmalıdır. Böyle bir takip, sterilizatör yük kayıt etiketinin hasta kartına veya hasta bilgilerinin yük kartına kaydedilmesi ile sağlanabilir " FDA(Food and Drug Administration) düzenlemeleri de, malzemelerin sterilizasyonu sırasındaki her basmağın ve steril ürünlerin dağıtımları esnasında okunaklı ve silinmeyen kayıtların yapılmasını istiyor.

Doç. Dr. Duygu PERÇİN de kayıt kontrolü ve malzeme takibinin öneminden şöyle bahsetmiştir: "Kayıt kontrol ve malzeme takip sistemleri hem merkezi sterilizasyon ünitesinde malzeme kaybını önleyen hem de steril alandan kontrollü malzeme dağıtımını sağlayan bir sistemdir. Bu sistemin işleyebilmesi için malzeme tesliminin sayılarak yapılması, kaydedilmesi, eksiklerin düzenli kaydı ve steril malzeme tesliminin de düzenli kaydı gerekir". Doç. Dr.Duygu PERÇİN çalıştığı hastane ile ilgili şunları belirtiyor: " Kayıt kontrol sistemi başlatıldı. Etiketleme sistemi ve etiketlerin hasta dosyalarına yapıştırılmasının

önemi hakkında önce başhemşireliğe sonra da ameliyathane hemşirelerine bilgi verildi ve uygulama başlatıldı. Olumlu geri bildirim aldıktan sonra ünite personeli daha büyük istekle devam etti.

Sterilizasyonda yapılan test sonuçlarının kaydedilmesi sterilizasyon işleminin sürekli izlenmesini sağlar. Ayrıca çevrim parametrelerinin gerektiği gibi olduğunu doğrular ve sterilizasyon işlemindeki her basamağın izlenebilir olmasına yardım eder. Sterilizasyon kayıtlarının değerlendirilmesi personele sterilizasyonun tekrarlanması gerekip gerekmediğini ve geri çağırmanın nereye kadar olması gerektiğini belirlemede yardım eder. Dikkatli kayıt tutmanın bir diğer avantajı da hastane enfeksiyonları ile ilgili görevini kötüye kullanma davalarında sterilizasyon kayıtlarının çok önemli kanıtlar olmalarıdır.

Kayıt tutma hem kâğıt-esaslı hem de elektronik bir sistemle yapılabilecek bir prosedürdür ama elektronik kayıt sisteminin kâğıt ile yapılan kayıtlara karşı pek çok avantajı vardır. Aşağıdaki paragraflarda bu avantajlardan bahsedilmiştir.

Pozitif bir biyolojik indikatör sonucu veya bir teftiş aşamasında ulaşılmaması zor kâğıtları bulmak zorunda olan bir sterilizasyon merkezi sorumlusuna elektronik kayıt sistemi ister miydiniz diye sorulduğunda cevabı kesinlikle evet olacaktır.

Sterilizasyon merkezi işlemlerin takip edilmesi ve özenle kaydı ve arşivlenmesi gereken işlemler ve prosedürlerin merkezidir. Bu dokümanlar bölümün hatta hastanenin bütünlüğünü sağlar.

Sterilizasyon verilerine eksiksiz, kısa sürede ve kolay ulaşılabilmesi çok önemlidir. Bu verilere ulaşma kâğıt-esaslı kayıtlar ile de yapılabilir ama birçok hastane bilgisayarlı kayıt tutma sistemlerinin hem zamandan tasarruf hem veri bütünlüğü, güvenliği ve okunaklılığı sağladığını gördü.

Profesyonel standartlar elektronik kaydı açıkça belirlememişlerdir ama bu konuda çalışmalar vardır. AAMI ST46:2002 ilk defa bilgisayarlı kayıttan söz etmiştir ve hem kâğıt-esaslı hem de bilgisayarlı kayıtların isteklerini karşıladığını söylemiştir. Fakat bu standart bilgisayarlı kaydı öneriyor ve bir sterilizasyon hatası durumunda yük bilgisine daha kolay ulaşılabileceğini ve daha çabuk müdahale edilebileceğini belirtiyor.

JCAHO ve AAMI ürünlerin hastalar için takip edilebilir olması gereksinimi hakkında çok daha net olmaya başlıyor. Bu yüzden sterilizasyon merkezi aletlerin nerde olduğunu takip edebilir ve biyolojik indikatörden olumsuz sonuç alındığında anında geri çağırabilir olmalıdır. Bilgisayarlı kayıt tutma hastanın her açıdan takip edilmesini sağlar.

Sonuç olarak, bu sterilizasyon kayıtları her bir hastanın elektronik sağlık kaydına (ESK) eklenebilir. Böylece hastanedeki herhangi bir bilgisayardan herhangi bir hastanın ameliyatlarında hangi alet setinin kullanıldığına kolayca ulaşılabılır. Fakat bunu kâğıt sistemi ile yapmak çok zordur hatta imkânsıza yakındır.

Bilgisayarlı kayıt sistemleri aletlerin ameliyathaneden dekontaminasyon, ünitesine düzgün transferlerini, uygun şekilde temizlenmesini, setlerin düzgün şekilde hazırlanmasını ve korunmasını sağlar.

Bilgisayarlı kayıt sistemi aletlerin yerlerini, bunlardan kimlerin sorumlu olduğunu, setlerin hangi cihazlara verildiğini, sterilizasyon ve dezenfeksiyon durumlarını, bakım durumlarını takip eden bir sistemdir. Bu sistemde ekipman bir yazılım programı ile birleştirilir.

Bilgisayarlı kayıt, teknisyenlerin bilgileri daha çabuk ve kolay kaydetmesini sağlar böylece çalışanlar görevleri için daha fazla zamana sahip olurlar. Zamanın değerli olduğu bir biyolojik indikatör sonucundaki bir geri çağırma durumunda bilgisayarlı sistemden gerekli bilgiye ulaşmak birkaç saniye sürerken bu bilgileri dosyalar arasından veya arşivden araştırmak çok daha uzun sürer. Ayrıca bu sistem uzmanlık seviyeleri farklı olan sterilizasyon merkezi çalışanlarının sterilizasyon ve kayıt tutma metotlarını standartlaştırmaya yardım eder. Yönetici açısından bakıldığında da, pek çok sağlık kuruluşunda kâğıt-esaslı sistemlerinin aylık bilgi birikimi el ile yapılıyor. Oysa bilgisayarlı sistem yöneticiye verilerin toplamasında, bölümün üretkenliğini ve etkinliğini belirlemede çok büyük zaman kazandırıyor.

Kâğıt sisteminde hata yapma oranı daha fazladır. Bu sistemde çalışanlar nereleri doldurmaları gerektiğini biliyorlar mı? Tam doldurdular mı gibi sorular akla gelebilir. Bilgisayarlı sistemde ise hastanenin yaptığı ayarlamalara uygun şekilde bilgileri kaydetmeden kayda devam edemez ve kayıt işlemini sonlandıramazlar.

Doğru ve dikkatli kayıt, sterilizasyon merkezi sorumlusun bütün sterilizasyon işlemlerini önceden önlem olarak yönetmesine ve personelinin performansını değerlendirmesine yardımcı olur.

Bilgisayarlı kayıt tutma programı çalışanlara sterilizasyon işleminde biyolojik ve kimyasal indikatörlerin seçimi ve kullanımında yardımcı olur. Bir yazılım programı sterilizasyon merkezi çalışanlarına her bir sterilizasyon yüküne biyolojik indikatör yerleştirilmesi konusunda da yardımcı olabilir.

Bilgisayarlı kayıt sisteminin iş gücü kazancının yanı sıra maliyet kazancı ve üretkenlik artırımı gibi daha pek çok avantajları da vardır.

Bilgisayarlı sistem çok pahalıya mal olacak sterilizasyon hatalarını da önlemeye yardımcı olur. Mesela bir teknisyen esnek bir endoskobu buhar sterilize etmek üzereyken, sistem uyarı mesajı verir ve böylece 30,000 dolarlık bir endoskop yanmaktan kurtarılabilir.

Bilgisayarlı kayıt tutma sistemi sterilizasyon işleminde bir hata olması durumunda sterilizasyon bilgilerinin değerlendirilmesini kolaylaştırabilir. Bu sistem ile hatalı yükteki gereci belirleyebilir, birçok izleme verisini, belirli bir sterilizatördeki diğer yükleri ve belirli bir operatör tarafından kısa süre önce sterilize edilmiş bütün yükleri gözden geçirebilirsiniz.

Bilgisayarlı kayıt, sterilizasyon bölümünün işlemlerini otomatikleştirir ve bunun sonucunda da üretkenlik artar. Üretim istatistikleri ve programlanmış çalışmalar sayesinde sterilizasyon bölümü sorumluları, üretimi talebe ve istatistiklere göre planlayabilir ve böylece fazladan yapılan üretim azaltılabilir.

Cihazların işlemlerinin arşivlenmesi bütün işlemlerin doğru olduğunun ispatıdır.

Alet takibini sterilite güvence kayıt sistemi ile birleştiren sistemlerin özellikle aletleri hasta ile ilişkilendirilmesi önemlidir. Bu sistemlerin çoğu barkod izleme teknolojisini kullanırlar.

Sterilizasyon bölümü, izlenebilirlik programı ile setlerin doğru aletler ile paketlenmişinden emin olabilir.

Sistem modüler bir yapıda olabilir:

- 1) Kod işaretleme
- 2) Kod okuma
- 3) Set düzeyinde ve alet düzeyinde takibi yapılabilir

Bu sistem, ne kadar kullanıldıkları, tamirleri, envanteri, bakım programı gibi kayıtlarını tutarak aletlerin izlenebilirliğini sağlar. Böylece personel aletin neye gereksinimi olduğunu kolayca anlayabilir. Örneğin, bir kod okuma ile bir makasın çok sık kullanıldığı ve tamire gitmesi gerektiği anlaşılabilir.

Böyle ayrıntılı bir kayıt belirli bir hasta için aletlerin ve setlerin çok kolay takip edilmesini ve araştırılmasını sağlar.

Barkodlu setler, her bir setin bütün işlemlerini dekontaminasyon, yıkama, gözden geçirme, paketlenme, yükleme, sterilizasyon ve dağıtım boyunca takip edilmesini sağlar.

Ayrıca barkod sistemi hastaların takibi ve izlenebilirlikleri için de kullanılır. Bu sistem bilgiye çabuk ve kolay ulaşılmasını, risk kontrolünü, etkililiğın artmasını sağlar ve hataları minimuma indirir.

Derleyen:Ramazan Atasever